

การจัดการศึกษาการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สนั่น ศุภธีรสกุล*

บทนำ

ภูมิปัญญาทางด้านการแพทย์แผนดั้งเดิม เป็นองค์ความรู้ที่มีมาช้านาน เกิดขึ้นจากการสังเกต ประสบการณ์ ความชำนาญ ประเพณี ความเชื่อของแต่ละชนชาติซึ่งสืบทอดกันมา ในเอเชียการแพทย์แผนดั้งเดิมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับนั้น ได้แก่ การแพทย์แผนจีน และการแพทย์อายุรเวชของอินเดีย โดยเฉพาะการแพทย์แผนจีน ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งจากโลกตะวันตกและตะวันออก

ภูมิปัญญาทางด้านการแพทย์แผนไทยก็เช่นเดียวกัน เป็นความรู้ดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และมีการสืบทอดความรู้กันมาหลายชั่วอายุคน สืบทอดกันมาแบบรุ่นต่อรุ่น อาศัยการเรียนรู้จากผู้มีความรู้ความสามารถโดยตรง ต้องอาศัยระยะเวลาในการเรียนรู้ติดต่อกัน ใช้การสังเกต จดจำ และมีใจรัก จึงส่งผลให้ความรู้ทางด้านการแพทย์แผนไทยมีอยู่

โดยเฉพาะกลุ่มที่อาศัยหรือคลุกคลีกับตัวผู้มีความรู้เท่านั้น หากไม่มีลูกหลานสนใจ ความรู้เหล่านี้ก็จะหายไปพร้อม ๆ กับการจากไปของตัวบุคคล และเลือนหายไปตามกาลเวลา ด้วยเหตุนี้ การอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาทางด้านการแพทย์แผนไทยของบรรพบุรุษ จึงควรเป็นหน้าที่ของลูกหลานคนไทย ในปัจจุบันส่วนราชการได้เล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทางการด้านการแพทย์แผนไทย มีการจัดตั้งกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกขึ้นในกระทรวงสาธารณสุข และมี การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไทย พ.ศ. 2550-2554 ฉบับแรก และฉบับที่สอง พ.ศ. 2555-2559

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาชั้นนำของภาคใต้ มีปณิธานที่จะเป็นพี่เลี้ยงของสังคม ได้เล็งเห็นความสำคัญของการแพทย์แผนไทย จึงได้บรรจุหลักสูตรการแพทย์แผนไทยไว้ในช่วงเวลาของแผนฯ 9 (พ.ศ. 2545-

*คณะแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2549) ของมหาวิทยาลัย และเห็นความสำคัญของการมีหน่วยงานที่ชัดเจนในระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน ฝึกฝน อบรม สร้างคนในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาด้านการแพทย์แผนไทย สร้างทรัพยากรบุคคลที่สามารถประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยได้ ซึ่งเป็นวิชาชีพที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และเป็นวิชาชีพที่สามารถพัฒนาให้มีความโดดเด่น ทั้งนี้เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในวิชาชีพ ยิ่งกว่านั้นยังสามารถให้สังคมไทยเข้าสู่การพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพได้มากขึ้น เนื่องจากการแพทย์แผนไทยเป็นการแพทย์ที่มีหลักแนวคิดในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นเป็นหลักในการดูแลสุขภาพ จึงได้จัดให้มีการจัดการศึกษาในหลักสูตรทางด้านการแพทย์แผนไทยในระดับอุดมศึกษาขึ้นจนครบทุกระดับ ทั้งในระดับ ปริญญาตรี โท และเอก เพื่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด ศึกษา วิจัยและพัฒนาการแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริง

ประวัติ

เมื่อ พ.ศ. 2543 รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ชิตพงศ์ ดำรงตำแหน่งอธิการบดีในขณะนั้น ได้บรรจุหลักสูตรการแพทย์แผนไทยไว้ในช่วงเวลาของแผนฯ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ของมหาวิทยาลัยฯ หลังจากที่ได้รับการเสนอให้มีการจัดการเรียนการสอนด้านการแพทย์แผนไทยจากรองศาสตราจารย์ ดร. สนั่น ศุภธีรสกุล จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดทำหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย

พ.ศ. 2543-2544

รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ สันติประชา รอง-

รูปที่ 1 พิธีเปิดโครงการให้ครูการแพทย์แผนไทยของนักศึกษา รุ่นแรก ในเดือนมิถุนายน 2548 โดยท่านอธิการบดี รศ.ดร. ประเสริฐ ชิตพงศ์

รูปที่ 2 โครงการบันทึกข้อตกลง ระหว่าง คณะการแพทย์แผนไทย ม.อ. กับ The Faculty of Pharmacy, University of Health Sciences ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2554

อธิการบดีฝ่ายวิชาการในขณะนั้นได้มีหนังสือไปยัง คณะเภสัชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ เพื่อหารือถึงความเป็นไปได้ในการจัดให้มีหลักสูตรทางด้านการแพทย์แผนไทยขึ้นในมหาวิทยาลัย หลังจากที่ได้มีการหารือจึงมีความเห็นร่วมกันว่า ควรจะมีการเริ่มดำเนินการจัดทำ ร่าง หลักสูตรทางด้านการ

แพทย์แผนไทย พร้อมกับการดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมไปด้วยกัน โดยมหาวิทยาลัยฯ ได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้น 2 ชุด

คณะทำงานชุดที่ 1 คือ คณะทำงานร่างหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์ แต่งตั้งในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2544 โดยมีรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเป็นประธาน และมีตัวแทนจากคณะและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะเภสัชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ กองบริการการศึกษา และแพทย์แผนไทยจากภายนอกมหาวิทยาลัยร่วมเป็นคณะทำงาน

คณะทำงานชุดที่ 2 คือ คณะทำงานกำหนดขอบเขตเนื้อหาและคำอธิบายรายวิชาที่เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สนั่น คุภีรสถกุล เป็นประธาน และมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทยจากโรงเรียนเวชศาสตร์ไทยจังหวัดสงขลา และจากสมาพันธ์แพทย์แผนไทยภาคใต้ร่วมเป็นคณะทำงาน

คณะทำงานดังกล่าวทั้ง 2 ชุด ได้ดำเนินการจัดทำร่างหลักสูตรการแพทย์แผนไทย จนแล้วเสร็จประมาณกลางปี พ.ศ. 2545 เป็นการสิ้นสุดหน้าที่

พ.ศ. 2545-2546

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แต่งตั้ง**คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรการแพทย์แผนไทย** ซึ่งในขณะนั้น ใช้ชื่อว่า **“หลักสูตรเวชศาสตร์ไทยบัณฑิต”** โดยมีรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเป็นประธานและมีการประกอบไปด้วยผู้แทนจากคณะเภสัชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ กองบริการการศึกษา กองแผนงาน และมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คือ แพทย์หญิงเพ็ญภา ทรัพย์เจริญ

รูปที่ 3 กิจกรรม ม.อ. วิชาการ เดือนสิงหาคม 2550

รูปที่ 4 กิจกรรมตลาดนัดหลักสูตร เดือนสิงหาคม 2550

นายแพทย์ทรงยศ ชัยชนะ นายแพทย์ชวลิต สันติกิจรุ่งเรือง นายศักดิ์ชัย จันทรสังเคราะห์ (แพทย์แผนไทย) และนายประกอบ อุบลขาว (แพทย์แผนไทย) โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สนั่น คุภีรสถกุล เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรต่อจากคณะทำงานร่างหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์ จนหลักสูตรผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการวิชาการ วิทยาเขตหาดใหญ่ ในการประชุมครั้งที่ 10/2546 เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2546

พ.ศ. 2547-2548

หลักสูตรเวชศาสตร์ไทยบัณฑิต ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น **หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการ**

รูปที่ 5 โครงการปฐมนิเทศนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2549

แพทย์แผนไทย ตามการแนะนำจากที่ประชุมสภาวิชาการ และได้ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาวิชาการ ในการประชุมครั้งที่ 66 (4/2547) เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2547 ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยในการประชุมครั้งที่ 272 (5/2547) เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2547 และได้เปิดรับนักศึกษารุ่นแรก ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 56 คน แบ่งเป็นรับตรง (รับนักเรียนที่จบ ม.ปลาย จากโรงเรียนใน 14 จังหวัดภาคใต้) 23 คน และรับจากส่วนกลาง (entrance) 33 คน โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. สนั่น ศุภธีรสกุล ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหลักสูตร ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ 2325/2548 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีนั้น จะมีความแตกต่างจากการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพราะการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นการ**สร้างคนเพื่อเข้าสู่วิชาชีพ** ซึ่งต้องมีกิจกรรมนักศึกษาต่าง ๆ เข้ามาเสริมเป็นจำนวนมาก เพื่อสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะทางวิชาชีพ

และสร้างคนให้มีความรักและเกิดความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของวิชาชีพนั้น ๆ นอกจากนี้ยังต้องสร้างคนให้เป็นคนดี มีสมรรถนะทางชีวิต ดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามคุณลักษณะในการเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กล่าวคือ ต้องเป็นการสร้างคนให้ครบทุกมิติ ทั้งมิติทางด้านความรู้ จิตใจ และสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นด้านวิชาการอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ จะต้องมีการะงานอื่น ๆ รองรับเหมือนกับคณะวิชาอื่น ๆ ดังนั้นจึงได้จัดให้มี **โครงการจัดตั้งคณะกรรมการแพทย์แผนไทย** ขึ้นมารองรับการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับหลักสูตรนี้ ซึ่งในอนาคต จะต้องได้รับการพัฒนาไปสู่การเป็น **คณะกรรมการแพทย์แผนไทย** เพื่อสามารถรองรับภารกิจในการสร้างคนด้านการแพทย์แผนไทย การพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยที่นำไปใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพของคนไทยได้ ดังนั้น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงได้แต่งตั้ง **“คณะกรรมการจัดตั้งคณะกรรมการแพทย์แผนไทย”** ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ 2280/

รูปที่ 6 โครงการภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยสู่ชุมชน
ครั้งที่ 1/2550 ณ อ.ปะเหลียน จ.ตรัง

รูปที่ 7 โครงการภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยสู่ชุมชน
ครั้งที่ 2/2550 ณ อ.รัตภูมิ จ.สงขลา

2547 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำกรอบแนวคิดในการบริหารและวางรูปแบบการจัดการภายในทางด้านการแพทย์แผนไทย พร้อมกับประมวลจัดทำเอกสารการจัดตั้งคณะการแพทย์แผนไทยนำเสนอต่อสภามหาวิทยาลัยเพื่อการพิจารณา ตลอดจนการวางแผนการทำงานเบื้องต้นให้กับการแพทย์แผนไทยในระหว่างที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติให้เป็นคณะอย่างเป็นทางการจากสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เนื่องจากการทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางด้าน

การสร้างความรักความสามัคคี สร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ เช่น กิจกรรมรณรงค์ใหม่ กิจกรรมประชุมเชียร์ ฯลฯ หรือกิจกรรมทางด้านวิชาการหรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ มักต้องอาศัยสัญลักษณ์บางอย่างเพื่อเป็นการระบุดังหรือพวกได้ ซึ่งหนีไม่พ้นสิ่งต่อไปนี้ คือ ต้นไม้และ/หรือดอกไม้ สี และเพลงประจำคณะ จึงได้มีการเสาะหาข้อมูลเหล่านี้จากอาจารย์ผู้ใหญ่วิชาการแพทย์แผนไทยอาวุโสหลายท่านด้วยกัน แต่ไม่ได้คำตอบ สุดท้ายต้องกำหนดขึ้นเอง เพื่อให้นักศึกษาที่มีสัญลักษณ์เหล่านี้ เหมือนคณะและสาขาวิชาอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยเวลาทำกิจกรรม โดยมีเงื่อนไขในการกำหนดต้นไม้ที่เป็นสัญลักษณ์ คือ 1) ควรเป็นพืชยืนต้นที่มีอายุยาวนาน สามารถมองเห็นได้ในระยะใกล้และไกล 2) ขนาดของดอกไม้เล็กจนกินไป และมีความสวยงามในตัว 3) มีสรรพคุณทางยาแผนไทย และอยู่ในพิกัดยา 4) เป็นชื่อที่เป็นมงคลด้วยยิ่งดี ดังนั้น จึงได้กำหนดให้**ต้น**

บุปผา นาค และสีเหลืองเกสรบุปผา (RGB : d7ae1c) เป็นต้นไม้ ดอกไม้ และสี ประจำหลักสูตรและหน่วยงาน ในส่วนของเพลงประจำคณะเพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็ได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ท.พ. ปริญญา รัตนชล อาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้กรุณาแต่งเนื้อร้องและทำนองให้ โดยมีเนื้อเพลงดังนี้

น้ำ ลม ไฟ อยู่ในสมดุล ชาติดินอุ้นโอบรับ
ลม น้ำ ไฟ ล้วนเช่นกัน ไม่ว่าชาติพันธุ์ใด

หากไม่สมดุล เกิดเป็นโรคภัย

รากลงดิน คือบุปผา เรา

ได้ร่มเงาอุ่น ของดอกศรีตรัง

สามัคคี พวกเรา รวมพลัง

ตราบดินฝัง จะรวมกำลัง เพื่อสืบศาสตร์ของคนไทย

แต่ก่อนมา โบราณคนไทย มีตำรายา
เพื่อรักษาโรคภัยให้หาย ร่างกายสุขเหมือนเคยเป็น
ถึงเจ็บป่วย ไม่ท้อแท้คนกะเกณฑ์
พวกเรา จะไม่ไหวเอน และเราจะต้องก้าวไป
จะกี่ปี เรามีเรามีเพื่อน เป็นกำลังใจ
จะฝ่าฟันอุปสรรค ที่มีไม่คิดจะไหวหวั่น
เพราะนี่คือภูมิปัญญา ผ่านกาลเวลาช้านาน
จะคงไว้ชั่วลูกชั่วหลาน สัญญาของแพทย์แผนไทย

พ.ศ. 2549-ปัจจุบัน

เนื่องจากองค์ความรู้ทางด้านการแพทย์แผนไทย
ค่อนข้างกระจุกกระจาย ขาด ๆ หาย ๆ ไม่ปะติดปะ
ต่อ ขาดการอธิบายหรือขยายความที่เชื่อมโยงเป็น
เหตุเป็นผลกัน และขาดการสนับสนุนด้วยความรู้
ทางวิทยาศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์สุขภาพในปัจจุบัน
ดังนั้น ถ้าจะพัฒนาทางด้านการแพทย์แผนไทยให้
เป็นที่ยอมรับ น่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ ทั้งทางด้าน
องค์ความรู้และวิชาชีพ จึงจำเป็นต้องมีการวิจัย เพื่อ
ให้ได้มาซึ่งความรู้ที่จะมาเพิ่มเติมองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่
ให้เป็นองค์ความรู้ทางด้านการแพทย์แผนไทยที่มี
ความสมบูรณ์มากขึ้น มีการเชื่อมโยงและเป็นเหตุ

เป็นผลมากขึ้น มีการพิสูจน์องค์ความรู้เดิมเพื่อให้
เกิดการยอมรับมากขึ้น วิธีการที่ดีที่สุดในการสร้าง
องค์ความรู้เหล่านี้ คือการสร้างองค์ความรู้ผ่าน
กระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จึงได้
มีการจัดทำ**หลักสูตรการแพทย์แผนไทยมหาบัณฑิต**
ซึ่งได้มีการรับนักศึกษารุ่นแรกในปีการศึกษา 2553
และจัดให้มี **หลักสูตรการแพทย์แผนไทยดุษฎีบัณฑิต**
ซึ่งมีการเปิดรับนักศึกษารุ่นแรกในปีการศึกษา 2558
เพื่อรองรับการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาองค์
ความรู้และวิชาชีพด้านการแพทย์แผนไทยให้มีความ
ชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ไว้วางใจ และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น
สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ และเป็นฐานให้
กับวิชาชีพในการที่จะพัฒนาให้มี**วิชาชีพเฉพาะทาง**ที่
จะเกิดขึ้นในอนาคต

คณะกรรมการแพทย์แผนไทยได้รับการจัดตั้งเป็น
หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
โดยที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่
302 (9/2550) เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2550 มี
มติให้จัดตั้งคณะกรรมการแพทย์แผนไทยเป็นหน่วยงาน
ภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามประกาศ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่อง การจัดตั้งหน่วย

รูปที่ 8 (ซ้ายและขวา) การจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงนำคณะกรรมการนานาชาติ
มูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลศึกษาคุณาระหว่างวันที่ 2-3 ตุลาคม 2553

งานภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2541 ประกาศ ณ วันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2551

ต่อมาสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการประชุมครั้งที่ 310 (8/2551) เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2551 มีมติให้มหาวิทยาลัยนำเสนอ นโยบายในเรื่ององค์กรและโครงสร้างต่อสภามหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติให้หน่วยงานระดับ คณะหรือเทียบเท่าคณะ ส่วนหน่วยงานที่ต่ำกว่านั้น มอบให้เป็นอำนาจของอธิการบดีโดยคณะกรรมการ บริหารของมหาวิทยาลัย (ที่ประชุมคณบดี) พิจารณา อนุมัติ และที่ประชุมคณบดีในการประชุมครั้งที่ 11/ 2551 เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2551 ได้พิจารณาเรื่อง การกำหนดโครงสร้างการบริหารสายสนับสนุนและ สายวิชาการ คณะการแพทย์แผนไทยแล้ว จึงมีมติ อนุมัติให้ คณะการแพทย์แผนไทย จัดตั้งหน่วยงาน ภายในคณะการแพทย์แผนไทย ซึ่งประกอบด้วย

1. สาขาวิชาเวชกรรมไทย
2. สาขาวิชาเภสัชกรรมไทย
3. สาขาวิชานวดไทย
4. สาขาวิชาฝังเข็มไทย
5. โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กับอีก 2 ฝ่าย ซึ่งเป็น หน่วยงานด้านการสนับสนุน คือ

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
2. ฝ่ายสนับสนุนวิชาการ

หลักสูตร จำนวนรับ และการจัดการเรียนการ สอน

ในปัจจุบัน คณะการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีจำนวนหลักสูตรที่รับผิดชอบ 3 หลักสูตร ครบทุกระดับการจัดการศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต รับนัก

รูปที่ 9 การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสรรพคุณ เภสัช พ.ศ. 2551

รูปที่ 10 โครงการภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยสู่ชุมชน ครั้งที่ 2/2555 ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านควนเสม็ด ต.ปริก อ.สะเดา จ.สงขลา

ศึกษาชั้นปีละ 90 คน เป็นหลักสูตร 4 ปี มีจำนวน หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 151 หน่วยกิต โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ 115 หน่วยกิต และ หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต ในหมวดวิชาเฉพาะ ประกอบด้วยกลุ่มวิชาพื้นฐานทางวิชาชีพ 51 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาชีพ 64 หน่วยกิต ซึ่งมีการปฏิบัติงาน เชิงวิชาชีพ 15 หน่วยกิต และโครงการพิเศษทาง ด้านการแพทย์แผนไทยอีก 4 หน่วยกิต รวมอยู่ใน

กลุ่มวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนแบบระบบทวิภาค
จัดระบบการฝึกปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพ ดังนี้

1. กำหนดเป็นรายวิชาการฝึกปฏิบัติงานเชิง
วิชาชีพ ในกลุ่มวิชาชีพ จำนวน 15 หน่วยกิต มี 3
รายวิชา คือ

1.1 รายวิชา 190-390 ฝึกปฏิบัติงานเชิง
วิชาชีพการแพทย์แผนไทย 1 5 (0-0-30)

1.2 รายวิชา 190-490 ฝึกปฏิบัติงานเชิง
วิชาชีพการแพทย์แผนไทย 2 5 (0-0-30)

1.3 รายวิชา 190-491 ฝึกปฏิบัติงานเชิง
วิชาชีพการแพทย์แผนไทย 3 5 (0-0-30)

จำนวนชั่วโมงการฝึกปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพ คิด
เป็น 1,350 ชั่วโมง โดยมีจำนวนชั่วโมงในแต่ละ
ประเภทวิชาชีพ ไม่น้อยกว่าที่คณะกรรมการวิชาชีพ
สาขาการแพทย์แผนไทยกำหนด

2. จัดให้มีหน่วยงานภายในคณะฯ “งานฝึก
ปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพ” รับผิดชอบดูแลการบริหาร
จัดการในงานที่เกี่ยวข้อง มีบุคลากรปฏิบัติงานประจำ
และมี รองคณบดีฯ เป็นผู้บริหาร มีการแต่งตั้งคณะ
กรรมการดำเนินการฝึกปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพ ทำ
หน้าที่กำกับ วางแผน ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ
ในการจัดการฝึกปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพ มีรองคณบดีฯ
เป็นประธานกรรมการ โดยมีกรรมการประกอบด้วย
คณาจารย์ที่ทำหน้าที่สอน/รับผิดชอบในรายวิชาชีพ

3. มีคู่มือฝึกปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพการแพทย์
แผนไทย ไว้เป็นแนวปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่
นักศึกษาฝึกปฏิบัติงาน อาจารย์ประจำแหล่งฝึก
และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อให้มีความเข้าใจในการ
ปฏิบัติตามบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

4. จัดให้มีการปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนออก
ฝึกปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพ เพื่อซักซ้อมความเข้าใจ
การเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ก่อนออกฝึก

ปฏิบัติงานฯ

5. มีการทดสอบวัดความรู้ นักศึกษา ก่อนออก
ฝึกปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพ กำหนดเกณฑ์การสอบผ่าน
60% กรณีสอบครั้งแรกไม่ผ่าน ให้สอบแก้ตัวได้ 1 ครั้ง
หากสอบแก้ตัวไม่ผ่านจะขาดคุณสมบัติ ไม่มีสิทธิ์
ออกฝึกปฏิบัติงานในปีการศึกษานั้น และให้ไป
ทดสอบในปีการศึกษาถัดไป

6. มีระบบการพิจารณาคัดเลือกแหล่งฝึกที่
เหมาะสม โดยแหล่งฝึกจะต้องมีความพร้อมที่
สามารถรองรับการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา เพื่อ
ให้นักศึกษามีโอกาสได้รับประสบการณ์/ทักษะทาง
วิชาชีพที่เพียงพอ

7. มีการสัมมนานักศึกษาหลังฝึกปฏิบัติงาน
เชิงวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษานำเสนอผลการฝึกปฏิบัติ
งาน และให้นักศึกษาประเมินให้ความคิดเห็นเกี่ยว
กับแหล่งฝึกที่นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติงาน

8. มีการสัมมนาอาจารย์ประจำแหล่งฝึกและ
อาจารย์นิเทศก์ เพื่อพัฒนาความรู้เชิงวิชาการ/
วิชาชีพแก่อาจารย์ประจำแหล่งฝึกและอาจารย์นิเทศก์
สร้างความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติเกี่ยวกับการ
ฝึกปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพของนักศึกษา และเป็นการ
สร้างเครือข่าย สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างแหล่ง
ฝึกปฏิบัติงานฯ กับคณะฯ

9. มีการทดสอบวัดความรู้ของนักศึกษาหลัง
ฝึกปฏิบัติงานฯ

คณะฯ มีระบบการควบคุมคุณภาพในการ
จัดการศึกษาและหลักสูตร ดังนี้

1. มีระบบการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษา มี
คณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการประจำคณะฯ
ทำหน้าที่พิจารณา กำกับ ประเมิน การจัดการศึกษา
ของหลักสูตร มีการประเมินผลการสอนของอาจารย์
มีการประเมินรายวิชาที่เปิดสอนในทุกภาคการศึกษา

จัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนานักศึกษา ให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์

2. กำหนดเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา เพื่อ ประกันความรู้เชิงวิชาการ/วิชาชีพ และความพร้อม อื่น ๆ ของคุณลักษณะบัณฑิต ดังนี้

2.1 สอบผ่านประมวลความรู้ทั้งภาค ทฤษฎีและปฏิบัติใน 5 สาขาวิชา คือ เวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย การนวดไทย การผดุงครรภ์ไทย และปรีคลินิก ตามเกณฑ์ที่คณะกำหนด และ/หรือ ตามประกาศมหาวิทยาลัยฯ

2.2 สอบผ่านประมวลความรู้ภาษา อังกฤษ ตามเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศคณะฯ

2.3 เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมี จำนวนชั่วโมงที่เข้าร่วมกิจกรรมในประเภทต่าง ๆ และจำนวนชั่วโมงรวม ตามเกณฑ์ที่กำหนดใน ประกาศมหาวิทยาลัยฯ

3. มีระบบสนับสนุนและการให้คำปรึกษา แนะนำนักศึกษา ได้แก่ มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ระบบการติดตาม ดูแลนักศึกษาที่เรียนอ่อนและนัก ศึกษากลุ่มพิเศษ

4. การดำเนินการอื่น ๆ ของหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับ

ปริญญาตรี พ.ศ. 2548 / กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 / เกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพการแพทย์แผนไทย

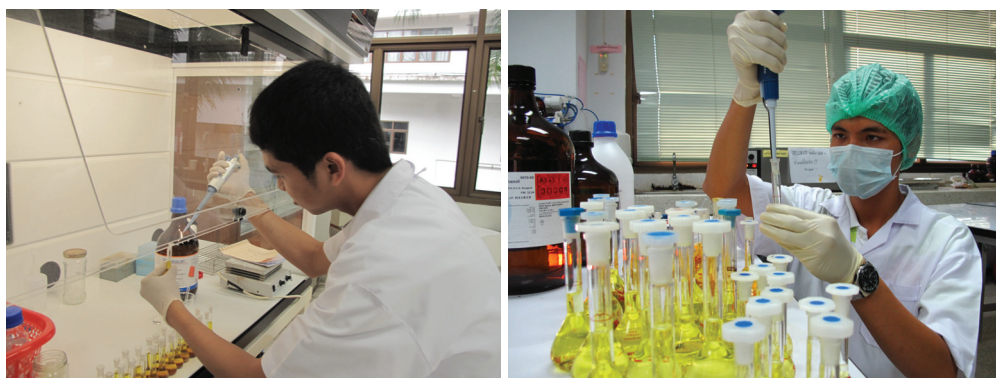
หลักสูตรการแพทย์แผนไทยมหาบัณฑิต รับ นักศึกษาชั้นปีละ 5 คน เป็นหลักสูตร 2 ปี มีจำนวน หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 36 หน่วยกิต จัดการ ศึกษาทั้งแผน ก แบบ ก 1 คือ ทำเฉพาะวิทยานิพนธ์ อย่างเดียว 36 หน่วยกิต และแผน ก แบบ ก 2 (ทำ วิทยานิพนธ์และเรียนรายวิชา) โดยกำหนดโครงสร้าง หลักสูตรประกอบด้วยหมวดวิชาบังคับ 12 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 18 หน่วยกิต นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาก็ต่อเมื่อต้อง ผ่านการดำเนินการ ดังนี้

1) สอบผ่านความรู้ภาษาอังกฤษตามที่ บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

2) สอบผ่านวิทยานิพนธ์

3) นักศึกษาแผน ก แบบ ก 1 ต้องเสนอ ผลงานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ต่อที่ประชุมทางวิชาการ ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง และตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ทางวิชาการ ซึ่งคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำ คณะให้ความเห็นชอบ ไม่น้อยกว่า 1 เรื่อง

4) นักศึกษาแผน ก แบบ ก 2 ศึกษา

รูปที่ 11 (ซ้ายและขวา) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทำการศึกษาวิจัยในรายวิชาโครงการพิเศษทางการแพทย์แผนไทย

รายวิชาครบตามที่กำหนดในหลักสูตร พร้อมทั้งเสนอผลงานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ต่อที่ประชุมทางวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง หรือตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ ซึ่งคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะให้ความเห็นชอบ ไม่น้อยกว่า 1 เรื่อง

หลักสูตรการแพทย์แผนไทยดุขภูมิต รับนักศึกษาชั้นปีละ 5 คน เริ่มรับนักศึกษารุ่นแรกในปีการศึกษา 2558 โดยรับผู้เข้าศึกษาทั้งที่จบปริญญาโทหรือปริญญาตรีเข้าศึกษา ผู้ที่จบการศึกษาปริญญาโทแล้วใช้เวลาเรียน 3 ปี (48 หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร) และ 4 ปี (72 หน่วยกิต ตลอดหลักสูตร) สำหรับผู้ที่จบปริญญาตรี จัดการศึกษาทั้งแบบทำเฉพาะวิทยานิพนธ์อย่างเดียว (แบบ 1) และแบบทำวิทยานิพนธ์และเรียนรายวิชา (แบบ 2) นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาที่ต่อเมื่อต้องผ่านการดำเนินการ ดังนี้

- 1) สอบผ่านความรู้ภาษาอังกฤษตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

- 2) นักศึกษาแบบทำเฉพาะวิทยานิพนธ์อย่างเดียว ต้องสอบผ่านการวัดคุณสมบัติและโครงสร้างวิทยานิพนธ์ นำเสนอวิทยานิพนธ์และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย และผลงานวิทยานิพนธ์จะต้องได้รับการตีพิมพ์หรือดำเนินการให้ได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการในระดับนานาชาติ ไม่น้อยกว่า 2 เรื่อง ที่มีกรรมการภายนอกร่วมกลั่นกรอง (Peer Review) ก่อนการตีพิมพ์และเป็นที่ยอมรับในสาขานั้น

- 3) นักศึกษาแบบทำวิทยานิพนธ์และเรียนรายวิชา ต้องศึกษารายวิชาครบตามที่กำหนดในหลักสูตร สอบผ่านวัดคุณสมบัติและโครงสร้างวิทยานิพนธ์ นำเสนอวิทยานิพนธ์และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย และผลงานวิทยานิพนธ์จะ

ต้องได้รับการตีพิมพ์หรือดำเนินการให้ได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการในระดับนานาชาติ อย่างน้อย 1 เรื่อง และระดับชาติ อย่างน้อย 1 เรื่อง ที่มีกรรมการภายนอกร่วมกลั่นกรอง (Peer Review) ก่อนการตีพิมพ์และเป็นที่ยอมรับในสาขานั้น

บทสรุป

การจะพัฒนาวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ให้มีมาตรฐาน น่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับไว้วางใจของผู้ใช้บริการ สามารถนำการแพทย์แผนไทยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติในด้านการดูแลสุขภาพให้กับคนไทยได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทย ได้แก่ ภาควิชาชีพ (องค์กรทางวิชาชีพ และผู้ประกอบการวิชาชีพการแพทย์แผนไทย) ภาควิชาการ (สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในหลักสูตรที่เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย) และภาคผู้ใช้บัณฑิตการแพทย์แผนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาควิชาชีพ ต้องสามารถให้บริการวิชาชีพได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีมาตรฐาน บนฐานของคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของความเป็นหมอ ผู้ให้บริการวิชาชีพมีความรู้ทั้งในแง่ของความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยอย่างถ่องแท้และความรู้ในแผนปัจจุบันด้านสุขภาพ และทักษะทางวิชาชีพที่เพียงพอต่อการให้บริการอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ในส่วนของภาคการจัดการศึกษานั้น ต้องสร้างทรัพยากรบุคคลทางการแพทย์แผนไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานความรู้ความสามารถของวิชาชีพ และมาตรฐานคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาต่างๆ มีการวิจัยเพื่อเพิ่มเติมองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทยอย่างต่อเนื่องและไม่สิ้นสุด อันจะนำไปซึ่งการพัฒนาวิชาชีพให้เข้มแข็งขึ้นได้ในอนาคต

เอกสารที่ใช้ประกอบในการเรียบเรียง

1. กระทรวงสาธารณสุข. แผนยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไท ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550-2554). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2550.
2. คณะการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554. หาดใหญ่: คณะการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่; 2553.
3. คณะการแพทย์แผนไทยและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. หลักสูตรการแพทย์แผนไทย มหาลัยบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554. หาดใหญ่: คณะการแพทย์แผนไทยและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2553.
4. คณะการแพทย์แผนไทยและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. หลักสูตรการแพทย์แผนไทยดุขบัณฑิต หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2558. หาดใหญ่: คณะการแพทย์แผนไทยและบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2557.
5. คณะอนุกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไท พ.ศ. 2555-2559. แผนยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไท ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ: อู่สารพิมพ์; 2555.
6. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2544.
7. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ; 2544.
8. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา; 2552.